

tional experience. Analytical report of the Razumkov Center, 2007. National security and defense, 4. URL.: http://razumkov.org.ua/uploads/journal/ukr/NSD88_2007_ukr.pdf [Date of access February 10, 2023]

Дані про авторів

Чукаєва Ірина Костянтинівна,

д.е.н., ст.н.с., головний науковий співробітник відділу розвитку виробничої інфраструктури ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»

e-mail: irchukaeva@gmail.com

Ляшенко Ольга Федорівна,

к.е.н., ст.н.с., провідний науковий співробітник відділу розвитку виробничої інфраструктури ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»

e-mail: otarnak@ukr.net

Data about the authors

Irina Chukaeva,

Ph.D., Ph.D., Ph.D., Chief Scientific Officer of the Industrial Infrastructure Development Department of the Institute of Economics and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine

e-mail: irchukaeva@gmail.com

Olga Lyashenko,

Ph.D., Ph.D., Ph.D., leading researcher of the Industrial Infrastructure Development Department of the State University «Institute of Economics and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine»

e-mail: otarnak@ukr.net

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7895466>

КИРИЧЕНКО О. В., ТОРЯНИК В. М.,
ВАСИЛЬЧАК С. В., ПАЛІЙ Н. Р.

Економічні наслідки зростання корупційних правопорушень в державі

Предметом дослідження є методологічні аспекти зростання корупційних правопорушень в державі.

Метою дослідження є визначення шляхів щодо подолання системної неефективності державного управління в контексті запобігання корупції.

Методи дослідження. У дослідженні застосовано сукупність наукових методів і підходів, у тому числі системний, логічний, що дозволило забезпечити концептуальну єдність дослідження.

Результати роботи. У статті обґрунтовано необхідність вжиття дієвих антикорупційних заходів та формування антикорупційної політики.

Галузь застосування результатів. Сфера національної безпеки держави.

Висновки. Основні підсумки дослідження та його методологічні результати можна звести до формулювання: одними із важливих інструментів подолання корупції є формування дієвої антикорупційної політики, визначення шляхів щодо подолання системної неефективності державного управління в контексті запобігання корупції. Реформування системи управління має бути одним із магістральних шляхів усунення підґрунтя корупції. Формування принципів і цінностей державної служби визнається як одне із найактуальніших завдань. Важливим напрямом серед цих заходів має стати забезпечення антикорупційної діяльності в органах державної влади на основі вдосконалення нормативно-правового регулювання державної служби.

Ключові слова: корупція, країна, корупційні правонарушення, інститути влади, економічні наслідки.

KYRYCHENKO O. V., VASYLCHAK S. V.,
TORYANYK V. M., PALII N. R.

Economic consequences of growth of corruption offenses in the state

Summary. The subject of the study is the methodological aspects of the growth of corruption offenses in the state.

The aim of the study is to identify ways to overcome the systemic inefficiency of public administration in the context of preventing corruption.

Research methods. The study used a set of scientific methods and approaches, including systematic, logical, which allowed to ensure the conceptual unity of the study.

Results of work. The article substantiates the need for effective anti-corruption measures and the formation of anti-corruption policy.

Field of application of results. The sphere of national security of the state.

Conclusions. The main results of the study and its methodological results can be summarized as follows: one of the important tools for overcoming corruption is the formation of effective anti-corruption policy, identifying ways to overcome systemic inefficiencies in public administration in the context of preventing corruption. Reforming the governance system should be one of the main ways to eliminate corruption. The formation of principles and values of the civil service is recognized as one of the most pressing tasks. An important direction among these measures should be the provision of anti-corruption activities in public authorities on the basis of improving the legal regulation of the civil service.

Keywords: corruption, country, corruption offenses, institutions of power, economic consequences.

Постановка проблеми. Головним суб'єктом забезпечення соціально-економічної безпеки є держава, концентруючи у своїх інститутах важелі всевладдя, яка зобов'язана здійснювати цілеспрямовану діяльність по формуванню економічної політики, зміцненню правових і соціальних основ захисту громадян від внутрішніх і зовнішніх загроз при їх економічній діяльності, що породжують корупцію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам дослідження корупційних явищ присвячено роботи таких вітчизняних вчених як О. Барановського, З. Варналія, Я. Дяченко, І. Мазур, М. Мельника, В. Предборського, О. Турчинова та зарубіжних вчених: М. Альпідовської, В. Андріанова, Л. Гевелінга, Л. Гончаренко, А. Долгової, С. Єчкамова, П. Кабанова, А. Крюгера, В. Лаптеакру, Г. Мішина, Н. Еріашвілі, С. Роуз-Акермана та ін.

Незважаючи на чисельні дослідження, питання теоретико-методичного та науково-прикладного забезпечення в частині визначення шляхів протидії корупції мають надважливе значення.

Метою дослідження є визначення шляхів щодо подолання системної неефективності державного управління в контексті запобігання корупції.

Результати дослідження. Однією із найбільших загроз в розвитку кожної держави є корупція. Корупція, будучи одним із найбільш небезпечних і негативних соціальних явищ, призводить до руйнування правових основ, послаблюючи, а в окремих випадках і нівелюючи дію державних інститутів в країні. Досліджуючи та враховуючи

світовий історичний досвід, можна окреслити, що корупційні явища значно поширюються та зростають в період економічних криз, воєнних дій та соціальних потрясінь.

Не є винятком і наша країна. Впродовж багатьох років корупція залишається однією з найбільших проблем України. В Індексі сприйняття корупції (ІСК), що укладається глобальною антикорупційною організацією Transparency International та базується на оцінках підприємців та аналітиків, за підсумками 2018 року наша країна посіла 120 сходинку у переліку зі 180 країн світу. І хоча з року в рік позиції України у рейтингу покращуються, такий стан речей все ще є далеким від прийняттого. Саме корупція, за даними численних аналітичних звітів та опитувань, є найбільшою проблемою як для іноземного, так і для вітчизняного бізнесу. Очевидні проблеми, викликані високим рівнем хабарництва та зловживання, – руйнація системи цінностей суспільства, тотальна недовіра до органів державної влади, що врешті-решт призводить до негативних економічних наслідків, збільшуючи нерівність та уповільнюючи зростання доходів населення [1].

Економічні кризи та соціальні перетворення, які мали місце із вісімдесятих років минулого століття, посприяли та вплинули на те, що корупція та корупційні дії стали однією із характеристик сучасного існування суспільства і сьогодні. В Україні впродовж минулих тридцяти років спостерігається поступальне та інтенсивне зростання кількості та різновидності корупційних правопорушень. З кожним минулим роком ситу-

ація тільки напружувалася та ускладнювала економічний та соціальний розвиток країни. На це впливало зниження духовно-морального стану населення, деформаційний стан правосвідомості суспільства, який характеризується усвідомленим ігноруванням вимог закону, недосконалість законодавства та можливості уникнення покарання, послаблення державного контролю.

Термін корупція походить від сполучення латинських слів та означає участь в діяльності декількох осіб, мета яких полягає в недотриманні правових норм, їх порушенні з метою наживи. Ще за часів стародавнього Риму до корупційних відносилися діяння, пов'язані з фальсифікацією і псуванням державних документів, з підкупом суддів та інших зловживань. Сучасне поняття корупції та корупційних дій почало формуватися з початком утворення централізованих держав та правових систем. Як писав Макіавеллі, при корупції використовуються публічні можливості у власних інтересах. Томас Гоббс у своєму «Левіафані» писав, що корупція це корінь, з якого випливає у всі часи і за всяких спокус презирство до всіх законів [2]. Перш за все корупція це підкуп та продажність посадовців і громадських діячів, які використовують свій вплив та становище з метою власного збагачення.

З прийняттям нового Закону України «Про запобігання корупції» 14 жовтня 2014 року корупція визначається як використання особою, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей [3].

Останнім часом корупція розповсюджена у всій системі громадських стосунків та структурах органів влади, чим негативно впливає на соціально-економічний стан країни та ефективність державного управління. Як зазначає науковець Аверінська А.С., соціальні наслідки корупції значні – корупція припускає істотну відмінність між оголошеними і реальними цінностями, формує у членів суспільства «подвійний стандарт» моралі і поведінки, корупція сприяє несправедливому пе-

рерозподілу благ, дискредитує право як інструмент регулювання життя держави і суспільства, знижує довіру суспільства до влади [4].

В світі не має поділу на держави правові і не правові. Дотримання всіма громадянами принципу законності за умови рівного і справедливого застосування існуючих в країні норм і правил служить доказом правопорядку в такій країні. Спроби окремих осіб, зокрема посадовців, користуватися правами на власний розсуд з метою особистої вигоди, повинні запобігатися державою. Як стверджують окремі науковці, кожна ідеологічна група, яка приходить до влади без дотримання законодавчо закріплених юридичних процедур, не зацікавлена в трактуванні права як особливій цінності, тому що тоді їй доведеться визнати відсутність у неї прав на владу і обмежити себе в їх здійсненні [5, с. 65].

Як уже зазначалось, основними причинами існування корупції та появи корупційних дій є труднощі подолання спадку тоталітарного періоду, економічний занепад та політична нестабільність, нерозвиненість та недосконалість законодавства в країні, неефективна дія інститутів влади, слабкість громадянського суспільства та його відрив від органів влади, слабкість судової системи, нерозвиненість правової свідомості населення, традиції підпорядкування чиновників служіння не закону, а особистим цілям.

Корупцію як надскладне соціальне явище слід досліджувати з урахуванням аспектів соціологічної, правової, економічної, соціальної та психологічної сторін. Як впливає корупція на економічний розвиток держави відображено на наступному рисунку (рис. 1). Враховуючи, що корупційні дії здійснюються в різних галузях економіки, дослідження їх економічних аспектів є основою для аналізу всіх складових цього виду злочинності. Як стверджує Волошина А. В., корупція завжди спрямована на досягнення власного збагачення за рахунок неконкурентного перерозподілу благ [6, с. 2].

Проведений аналіз доводить, в Україні валовий внутрішній продукт на душу населення у поточних цінах за 1990–2020 рр. збільшився на 1910,9 дол. США, тобто із 1816,0 до 3726,9 дол. США, або у 2,1 рази. За даний період, наприклад, у сусідній Польщі даний економічний показник зріс майже у 9 разів (з 1740,0 до 15656,2 дол. США) [7]. За підсумками 2020 р. Україна в Індексі сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index – CPI)

із 33 балами зі 100 можливих посіла 117 місце серед 180 країн у списку CPI. Польща з 56 балами зайняла 45 місце [8]. За підрахунками Міжнародного валютного фонду, якби рівень корупції в Україні було знижено до середнього рівня серед європейських країн, то реальне зростання ВВП складало б не 3%, а 5%. Крім того, це б позитивно змінило потенціал зростання [9].

32 бали зі 100 можливих отримала Україна в Індексі сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index – CPI) за 2021 рік. Наш показник знизився на один бал, і тепер Україна посідає 122 місце зі 180 країн у CPI. Поруч із Україною – африканська держава Есватіні (Свазіленд), яка також набрала 32 бали. На один бал нас випереджають Замбія, Непал, Єгипет, Філіппіни та Алжир – всі вони мають по 33 бали.

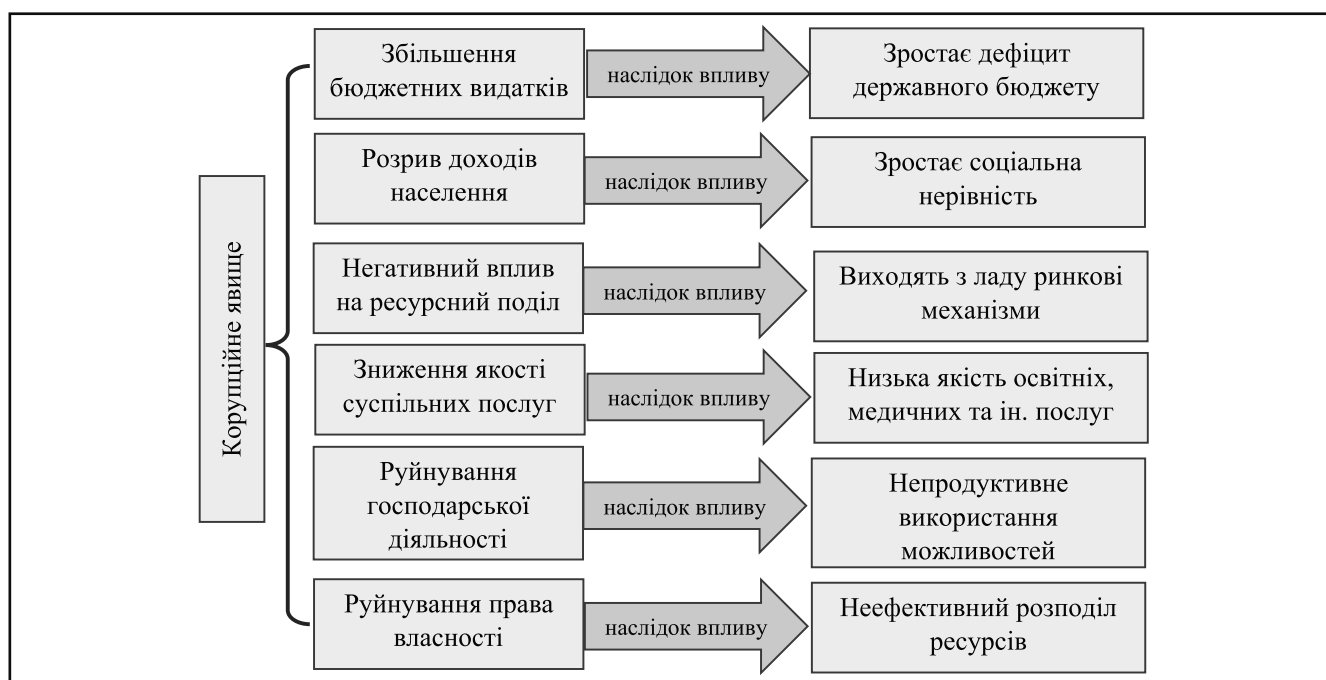
Проведений аналіз доводить, в Україні валовий внутрішній продукт на душу населення у поточних цінах за 1990–2020 рр. збільшився на 1910,9 дол. США, тобто із 1816,0 до 3726,9 дол. США, або у 2,1 рази. За даний період, наприклад, у сусідній Польщі даний економічний показник зріс майже у 9 разів (з 1740,0 до 15656,2 дол. США) [7]. За підсумками 2020 р. Україна в Індексі сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index – CPI) із 33 балами зі 100 можливих посіла 117 місце серед 180 країн у списку CPI. Польща з 56 балами зайняла 45 місце [8]. За підрахунками Міжнародного валютного фонду, якби рівень корупції в

Україні було знижено до середнього рівня серед європейських країн, то реальне зростання ВВП складало б не 3%, а 5%. Крім того, це б позитивно змінило потенціал зростання [9].

32 бали зі 100 можливих отримала Україна в Індексі сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index – CPI) за 2021 рік. Наш показник знизився на один бал, і тепер Україна посідає 122 місце зі 180 країн у CPI. Поруч із Україною – африканська держава Есватіні (Свазіленд), яка також набрала 32 бали. На один бал нас випереджають Замбія, Непал, Єгипет, Філіппіни та Алжир – всі вони мають по 33 бали.

З–поміж сусідів Україна надалі вище лише за Росію – сусідка–агресорка також втратила 1 пункт і тепер з 29–ма балами посідає 136 місце у списку. Крім цього, знизилися бали Угорщини – 43 бали (–1 бал, 73 місце) та Білорусі. Остання цього року втратила аж 6 балів і з 41 балом посідає 82 місце. Польща показників не змінила і залишилася лідеркою серед наших сусідів – 56 балів і 42 місце. А от покращити за рік свої бали вдалося Словаччині – 52 бали (+3, 56 місце), Румунії – 45 балів (+1, 66 місце) та Молдові – 36 балів (+2, 105 місце) [10].

Доведено, що рушійним інструментом економічного розвитку є інвестиційна активність. Найбільш прогресивні структурні зміни в економіці країни забезпечують іноземні інвестиції. По даним на кінець 2019 р. обсяг прямих інозем-

Рисунк 1. Вплив корупційних явищ на економічний розвиток держави

них інвестицій на душу населення в Україні склав 1112 дол. США. У сусідній Польщі такий показник дорівнював 6242 дол. США, тобто був більшим у 5,6 рази [11, с. 18]. Проведене у листопаді 2020 р. опитування іноземних інвесторів, 74% з яких мають нині інвестиції в Україні, показало, що найбільш суттєво перешкоджає іноземному інвестуванню в нашу державу недовіра до судової системи (8,5 балів за 10-ти бальною шкалою) та розповсюджена корупція (8,2 балів) [11, с. 2, 4].

Вкрай негативним наслідком корупції в Україні є втрати бюджетних коштів. Щорічно державний бюджет України втрачає 455 млрд грн через корупційні схеми, в тому числі 120 млрд грн через «конверти» та конвертаційні центри, 100 млрд грн – «сірий імпорт», 100 млрд грн – схеми у державних закупівлях, 70 млрд грн – офшорні схеми, 30 млрд грн – «скрутки», 20 млрд грн – схеми з використанням ФОП, 15 млрд грн – контрафакт [12]. Втрати бюджетних коштів призводять до недофінансування видаткової частини державного бюджету, що незадовільно впливає на стан соціальної сфери та обороноздатність країни. Нестача бюджетних коштів зумовлює підвищення рівня інфляції, що посилює макроекономічну нестабільність [13].

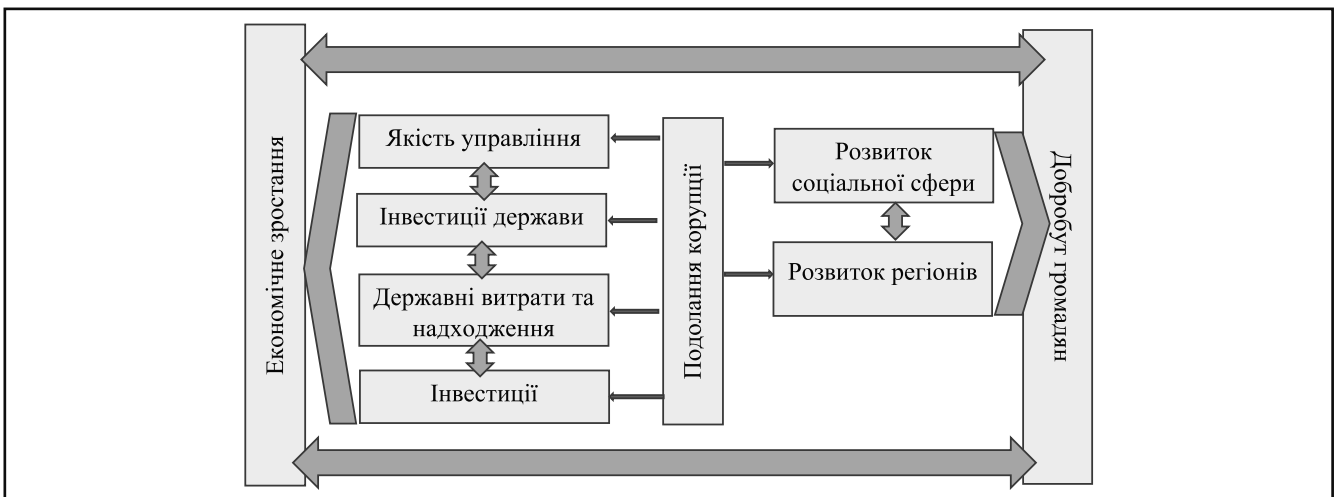
Враховуючи вище досліджене, варто відзначити, що основними в Україні є економічні умови появи корупції та корупційних дій. До державних секторів, де зростає корупція варто віднести приватизацію державної власності, виконання бюджету та розподіл бюджетних коштів, банківську сферу, лобювання економічних інтересів в законодавчих органах та поєднання правоохоронних органів з економічною злочинністю.

Корупційні дії в Україні мали місце в житлово-комунальній сфері, правоохоронних органах, в державних податкових службах та при оформленні митних зборів, при призові на військову службу. Наявність корупції підриває основи економічної конкуренції та корупційні схеми призводять до підвищення цін. Протягом багатьох років олігархат став в Україні стабільним джерелом посилення корупції серед представників усіх гілок влади.

Виходячи з наведеного, корупція визначається мірою монопольної влади і правом приймати довільні рішення на свій розсуд з метою корисливих мотивів. Чим буде вищий рівень внутрішнього валового продукту на душу населення, тим менша буде схильність чиновників удаватися до незаконних методів отримання вигоди. Для цього повинні бути більш суворі антикорупційні заходи та сильніше громадянське суспільство. Подолання корупції призведе до економічного зростання країни (рис.2).

Наступним є важливість розвитку демократії, при якій більше можливостей у органів по боротьбі з корупцією, адже чим більш розвинена демократія, тим більші ризики для чиновників втратити положення, посаду. Розвиток судової системи теж є одним із важливих чинників перешкоджання експансії корупційних процесів.

Основним інструментом подолання корупції має стати досконале антикорупційне законодавство і дієві антикорупційні органи, які б забезпечили весь спектр антикорупційних заходів, завершення судової реформи, наявність у вищого керівництва держави політичної волі до боротьби з корупцією.

Рисунок 2. Схема впливу корупції на процес економічного зростання країни

Висновки

Корупцію визнано як надскладне соціальне явище та загрозу національній безпеці країни. Доведено, протягом багатьох років корупція залишається однією з найбільших проблем України. Впродовж минулих тридцяти років спостерігається поступальне та інтенсивне зростання кількості та різновидності корупційних правопорушень. Останнім часом корупція розповсюджена у всій системі громадських стосунків та структурах органів влади, чим негативно впливає на соціально-економічний стан країни та ефективність державного управління.

Одними із важливих інструментів подолання корупції є формування дієвої антикорупційної політики, визначення шляхів щодо подолання системної неефективності державного управління в контексті запобігання корупції. Реформування системи управління має бути одним із магістральних шляхів усунення підґрунтя корупції. Формування принципів і цінностей державної служби визнається як одне із найактуальніших завдань. Важливим напрямом серед цих заходів має стати забезпечення антикорупційної діяльності в органах державної влади на основі вдосконалення нормативно-правового регулювання державної служби.

Список використаних джерел

1. Урядовий портал. Боротьба з корупцією. URL: <https://www.kmu.gov.ua>
2. Гоббс Т. Левиафан, или Материя, форма и власть государства церковного и гражданского. М., 1936. 503 с.
3. Закон України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
4. Аверинская А. С. Формирование навыков и умений антикоррупционного поведения у сотрудников и государственных гражданских служащих органов внутренних дел: курс лекций. М.: ДГСКМВД России, 2011. 248с.
5. Джуричич М. Л. Роль государства в борьбе с коррупцией. Труд и социальные отношения. 2010, № 2. С. 63 – 66.
6. Волошина А. В. Корупція – виклики для України: за матеріалами шостого «Київського Діалогу» 28 – 30 жовтня 2010 року «Корупція в політиці, економіці та управлінні – стратегії громадського суспільства та світової спільноти щодо її подолання». Кіровоград, 2011. 79 с.
7. GDP per capita (current US\$). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD> (Date of Access : 12.12.2021).

8. Индекс сприйняття корупції–2020. URL: <http://cpi.ti-ukraine.org/#/> (дата звернення: 12.12.2021).

9. Корупція «з'їдає» до 2% зростання економіки України – МВФ. URL: <https://hromadske.ua/posts/korupciya-zyidaye-do-2-zrostannya-ekonomiki-ukrayini-mvf> (дата звернення: 14.12.2021).

10. <https://ti-ukraine.org/research/index-spryjnyattya-koruptsiyi-2021/>

11. П'яте щорічне опитування іноземних інвесторів. URL: https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/2020_ForeignInvestorSurvey_Presentation_ua.pdf (дата звернення: 14.12.2021).

12. Україна від корупції щороку втрачає 955 мільярдів. URL: <https://nashigroshi.org/2021/03/14/ukraina-vid-koruptsii-shchoroku-vtrachaie-955-mil-iardiv/> (дата звернення: 17.12.2021).

13. Сапич В.І., Сапич М.Н. Економічні наслідки корупції в Україні та чинники їх подолання.

References

1. Uryadovyy portal. Borot'ba z koruptsiyeyu. URL: <https://www.kmu.gov.ua>
2. Hobbs T. Levyafan, yly Materyya, forma y vlast' hosudarstva tserkovnoho y hrazhdanskooho. M., 1936. 503 s.
3. Zakon Ukrayiny «Pro zapobihannya koruptsiyi» vid 14 zhovtnya 2014 roku. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
4. Averynskaya A. S. Formyrovanye navykov y umenyy antykorruptsyonnoho povedenyya u sotrudnykov y hosudarstvennykh hrazhdanskykh sluzhashchykh orhanov vnutrennykh del: kurs lektsyy. M.: DHSKMVD Rossyy, 2011. 248s.
5. Dzhurychych M. L. Rol' hosudarstva v bor'be s koruptsiyey. Trud y sotsyal'nyie otnoshenyya. 2010, № 2. S. 63 – 66.
6. Voloshyna A. V. Koruptsiya – vyklyky dlya Ukrayiny: za materialamy shostoho «Kyivys'koho Dialohu» 28 – 30 zhovtnya 2010 roku «Koruptsiya v politytsi, ekonomitsi ta upravlinni – stratehiyi hromads'koho suspil'stva ta svitovoyi spil'noty shchodo yiyi podolannya». Kirovohrad, 2011. 79 s.
7. GDP per capita (current US\$). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD> (Date of Access : 12.12.2021).
8. Indeks spryynyattya koruptsiyi–2020. URL: <http://cpi.ti-ukraine.org/#/> (data zvernennya: 12.12.2021).
9. Koruptsiya «z'yidaye» do 2% zrostannya ekonomiky Ukrayiny – MVF. URL: <https://hromadske.ua/posts/korupciya-zyidaye-do-2-zrostannya-ekonomiki-ukrayini-mvf> (data zvernennya: 14.12.2021).
10. <https://ti-ukraine.org/research/index-spryjnyattya-koruptsiyi-2021/>

11. P'yate shchorichne opytuvannya inozemnykh investoriv. URL: https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/2020_ForeignInvestorSurvey_Presentation_ua.pdf (data zvernennya: 14.12.2021).

12. Ukrayina vid koruptsiyi shchoroku vtrachaye 955 mil'yardiv. URL: <https://nashigroshi.org/2021/03/14/ukraina-vid-koruptsii-shchoroku-vtrachaie-955-mil-iardiv/> (data zvernennya: 17.12.2021).

13. Sapych V.I., Sapych M.N. Ekonomichni naslidky koruptsiyi v Ukrayini ta chynnyky yikh podolannya.

Дані про авторів

Кириченко Олег Вікторович,

д. юрид. н., професор Дніпровський гуманітарний університет

ORCID ID: 0000-0002-2046-9522

Васильчак Світлана Василівна,

д. е. н., професор, Державний університет економіки і технологій

ORCID 0000-0001-9757-1683

e-mail: VSV123@i.ua

Торяник Володимир Миколайович,

д. пол. н, професор Дніпровський гуманітарний університет

ORCID ID: 0000-0003-1934-6709

Палій Наталія Романівна,

кандидат юридичних наук

e-mail: paliy.natalya.r@i.ua

Data about the authors

Oleh Kyrychenko,

Doctor of legal sciences, Professor, Dnipro Humanitarian University

Svetlana Vasylchak,

Doctor of Economics, Professor, State University of Economics and Technology,

e-mail: VSV123@i.ua

Volodymyr Toryanyk,

Doctor of political sciences, Professor, Dnipro Humanitarian University

Nataliia Paliy

Doctor of Law

e-mail: paliy.natalya.r@i.ua

UDC 336

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7895480>

RUSINA Yu. O.

The assessment and analysis of Ukraine's budget for 2023 in conditions of full-scale war

The subject of the research is the theoretical and practical basis of the study and analysis of the budget of Ukraine for 2023 in the conditions of a full-scale war.

The aim of the research is to determine the components of the revenue and expenditure parts of the budget, as well as the main macroeconomic indicators for 2023.

Research methods. When writing the article, general scientific and special research methods of assessment and analysis of the country's budgeting were used.

Results of the investigation. As a result of writing the article, it was established that the State Budget of Ukraine for 2023 is the budget of a warring country that has been suffering colossal losses for almost a year due to the full-scale military invasion of the Russian Federation on the territory of Ukraine. It has been proven that with the adoption of the Law on the State Budget of Ukraine for 2023, the Government laid down increased financing of the security and defense sector at the level of 17.8% of GDP, which is three times more than what was laid down in the 2022 state budget. It was established that the economy of Ukraine found itself in an extremely difficult situation, having accepted challenges from all economic, social and military directions. It was determined that the Government of the country should ensure a balanced ratio of the state budget of the country in terms of the expected expenses and total income and assets. It has been proven that the timely and complete adoption of the main financial document of Ukraine will allow to optimize the search for possible forms of international sources of financing the deficit and supporting Ukraine in the fight against a full-scale war with the Russian Federation. It has been confirmed that special attention needs to be paid to the strengthening of international support in the reconstruction of critical infrastructure, social support of citizens and further recovery of the country.